

Aan: [REDACTED]
per e-mail: [REDACTED]

Tevens ingediend via www.internetconsultatie.nl

Ons nummer: *Z/25/030516*
Datum: 15 september 2025

Betreft: Internetconsultatie Fiscale
verzamelwet BES eilanden 2027

Geachte heer Heinen,

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire (hierna: OLB) heeft met belangstelling kennisgenomen van het voorontwerp van de Fiscale verzamelwet BES eilanden 2027. Wij stellen het op prijs dat deze ter internetconsultatie zijn gepubliceerd en dat wij hiervan ook door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de hoogte zijn gesteld.

termijn consultatie

Een positieve ontwikkeling ten opzichte van het Belastingplan BES eilanden 2024 en het Belastingplan BES eilanden 2025 is dat de consultatie van de Fiscale verzamelwet BES eilanden 2027 meer dan een jaar vóór de beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2027 is gestart. Dit geeft meer gelegenheid voor wezenlijke samenspraak en voor een wetgevingsproces met ruimte voor de Tweede Kamer en de Eerste Kamer om, indien gewenst, bij te sturen aan de hand van de input van de openbare lichamen en maatschappelijke actoren in Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Wel brengen wij in herinnering dat met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties destijds voor een (onderhandse) consultatie bij het openbaar lichaam een periode van acht weken wordt aangehouden. Die is nu niet gehonoreerd bij deze internetconsultatie van het Ministerie van Financiën met een reactietermijn van vier weken.

Er heeft overigens geen consultatie plaatsgevonden inzake een belastingplan voor 2026. Het bestuurscollege gaat er daarom van uit dat er op Prinsjesdag 2025 geen Belastingplan BES eilanden 2026 wordt aangeboden en de fiscale regelgeving in 2026 behoudens inflatiecorrecties en dergelijke gelijk blijft aan die van 2025.

interpretatie wezenlijke samenspraak

In de motie-Ceder, Kamerstukken II 2024/25, 36600-XV, 79, die met algemene stemmen door de Tweede Kamer is aangenomen, wordt de regering opgeroepen tot wezenlijke samenspraak.

Wat het bestuurscollege betreft bestaat wezenlijke samenspraak onder meer uit de volgende elementen:

Correspondentieadres
Kaya Grandi 51 | Kralendijk, Bonaire C.N.
Tel. (+599) 717-5330 | Fax. (+599) 717-8416
www.bonairegov.com

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden

- suggesties en argumenten die naar voren worden gebracht, worden met welwillendheid beoordeeld en van een goed onderbouwde repliek voorzien;
- indien suggesties of argumenten in de ogen van het ministerie van Financiën niet haalbaar zijn of anderszins bezwaarlijk zijn, wordt in overleg en met welwillendheid gezocht naar andere mogelijkheden die daaraan zoveel mogelijk tegemoetkomen;
- vermeende motieven achter suggesties en argumenten die naar voren worden gebracht worden niet ingevuld, maar indien nodig op verzoek opgehelderd en besproken.

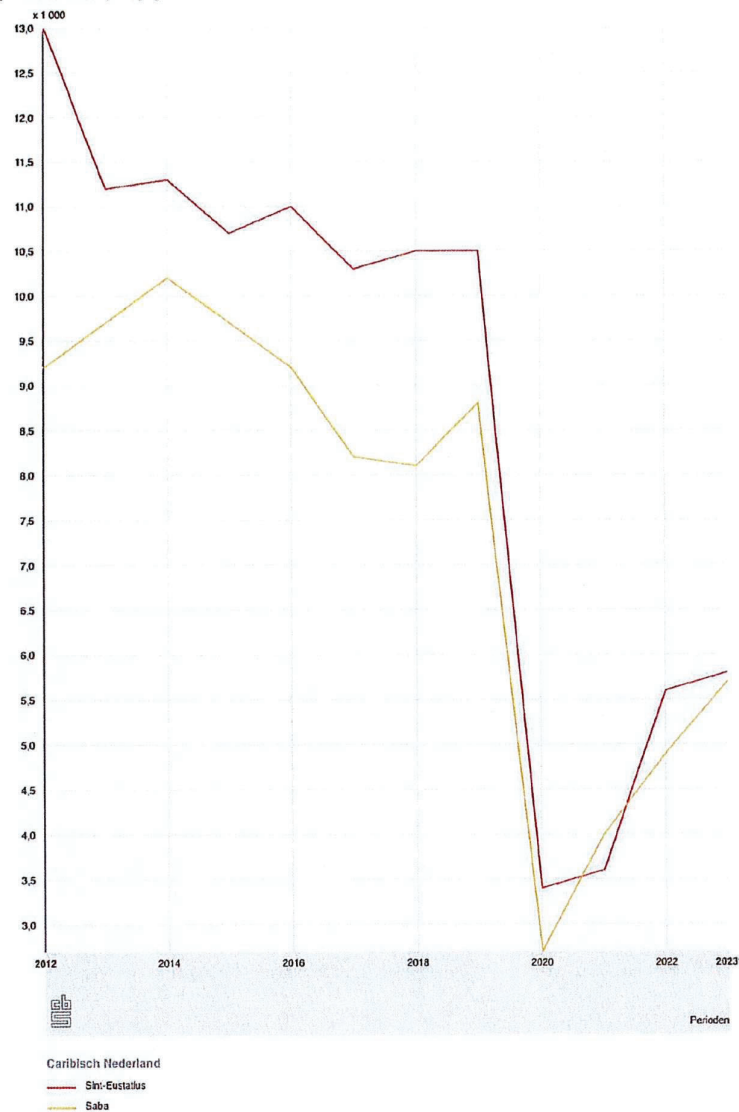
Ten opzichte van het proces van de totstandkoming van het Belastingplan BES eilanden 2025 en de bijbehorende novelle bestaat op het punt van wezenlijke samenspraak nog veel ruimte tot verbetering. Het bestuurscollege kijkt uit naar wezenlijke samenspraak over de Fiscale verzamelwet BES eilanden 2027 en ziet deze internetconsultatie als een goed begin daarvan.

artikel I, onderdeel A: verhoging vastgoedbelasting voor hotels

Voorgesteld wordt om het tarief vastgoedbelasting voor hotels verder te verhogen van 11% naar 12%, nadat dit per 1 januari 2025 reeds van 10% tot 11% is verhoogd, als onderdeel van een geleidelijke afschaffing van het hoteltarief richting het reguliere tarief vastgoedbelasting van 17,5%. In de gezamenlijke reactie van de eilandsraden van Bonaire en Sint Eustatius, de bestuurscolleges van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en het kiescollege van Bonaire van 30 juli 2025 met volgnummer Z/24/01700-D068262 op het voorontwerp van het Belastingplan BES eilanden 2025 zijn principiële bezwaren geuit tegen de afschaffing van het hoteltarief en is gewezen op de feitelijke onjuistheid van de stelling, die tot onze verbazing opnieuw in de conceptmemorie van toelichting bij de Fiscale verzamelwet BES eilanden 2027 is opgenomen: *"Het toerisme op de BES eilanden, vooral op Bonaire, is de afgelopen tien jaar echter fors toegenomen."* Uit cijfers van het CBS, waarvan ook een grafiek is opgenomen in de gezamenlijke reactie van 30 juli 2025, blijkt dat het toerisme op twee van de drie BES eilanden juist is afgenomen. Alleen op Bonaire is sprake van een toename van het aantal toeristen, maar op zichzelf is dat niet eens relevant voor de beoordeling van het hoteltarief als de bezettingsgraad van hotels niet stijgt omdat er ook meer accommodaties zijn gekomen.

Caribisch NL: Inkomend toerisme per vliegtuig

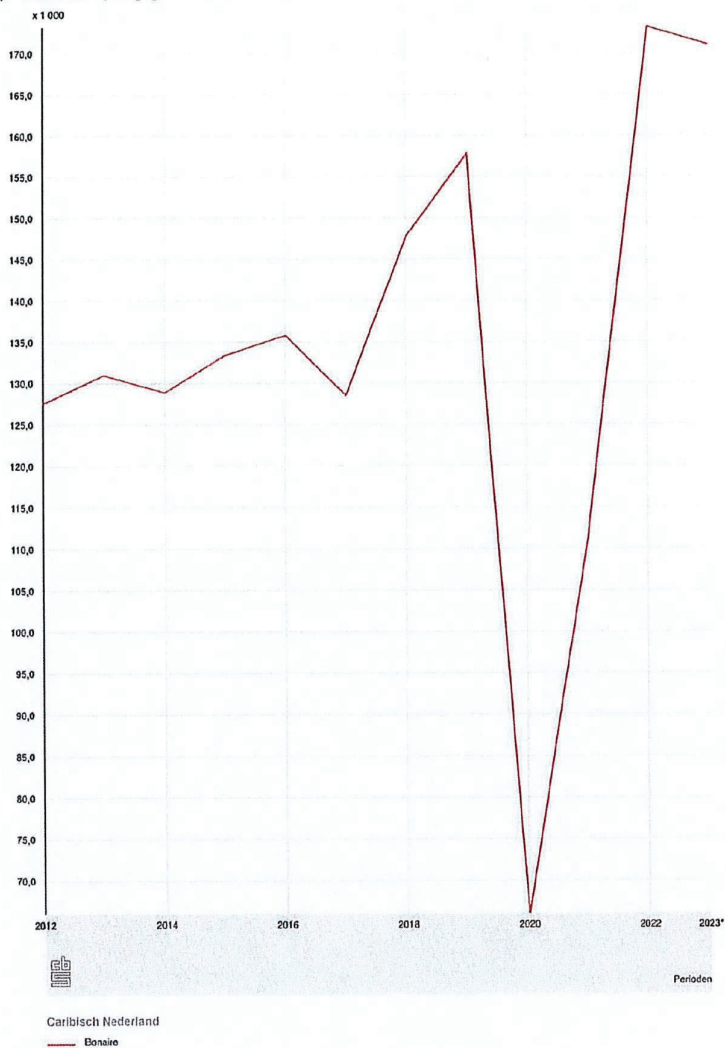
Onderwerp: Inkomend toerisme per vliegtuig

figuur 1: inkomend toerisme per vliegtuig Sint Eustatius en Saba, bron: CBS

Caribisch NL: inkomend toerisme per vliegtuig

Onderwerp: Inkomend toerisme per vliegtuig

figuur 2: inkomend toerisme per vliegtuig Bonaire, bron: CBS

Bovendien is het te kort door de bocht dat in de conceptmemorie van toelichting wordt gesteld dat een lager tarief voor hotels niet meer is te rechtvaardigen en daarom, zij het geleidelijk, moet worden afgeschaft, vanwege een toename van het toerisme. Als het toerisme toeneemt en het aantal hotelkamers eveneens, betekent dit namelijk nog niet dat er een hogere bezettingsgraad wordt gerealiseerd en als er al een hogere bezettingsgraad wordt gerealiseerd dat er meer rendement wordt behaald. En zelfs als er meer rendement wordt behaald, betekent dit nog niet dat dit beschikbaar moet zijn voor een hogere vastgoedbelasting. Ook werknemers moeten beter worden betaald, zoals met de recente forse verhogingen van het minimumloon is gebeurd en mogelijk ook doorwerkt naar de hogere salarisschalen, en moeten er investeringen worden gedaan in de upgrading en verduurzaming van het toeristische product naar een 'blue destination'. Recent zijn in Bonaire zorgen ontstaan over teruglopende airlift uit de Verenigde Staten van Amerika en gevolgen voor de bezettingsgraden van de hotels.

Het verlaagde hoteltarief is destijds ingevoerd vanwege het vastgoedintensieve karakter van de hotelsector vanwege de omvang en ligging van de betreffende onroerende zaken, waardoor de forfaitaire vastgoedbelasting als vervanger voor een meer traditionele winstbelasting buitenproportioneel op hotels zou drukken. Aan dat principe is nog niets gewijzigd. De huidige onderbouwing van de geleidelijke afschaffing van het hoteltarief in een paar regels tekst met aannames over niet bewezen economische verbanden tussen meer toerisme en een hogere winstgevendheid, is niet sluitend. Het bestuurscollege is niet principieel tegen belastingverhogingen, maar verwacht wel dat voorstellen daartoe zijn gebaseerd op relevante cijfers en onderzoek. Zolang die gegevens niet beschikbaar zijn, dienen belastingverhogingen niet te worden doorgevoerd. Het bestuurscollege zou in dit kader graag een praktijkonderzoek van de vastgoedbelastingdruk per branche tegemoet zien, waaruit blijkt hoe de forfaitaire vastgoedbelasting zich verhoudt ten opzichte van de winst binnen de hotelbranche en ten opzichte van die verhouding in andere branches. Op basis daarvan zouden gefundeerd voorstellen kunnen worden gedaan voor het uitbreiden, verkleinen, aanpassen of afschaffen van het hoteltarief.

Mocht het achterliggende doel van het ministerie van Financiën is om met de geleidelijke afschaffing van het hoteltarief de belastingopbrengsten te verhogen, dan zou het bestuurscollege graag willen meedenken over alternatieve methodes om dat te realiseren. In dit kader zij gewezen op de suggestie bovenaan pagina 10 van de gezamenlijke reactie van 30 juli 2025 op het Belastingplan BES eilanden 2025 tot het verbreden van de basis van de opbrengstbelasting en aanpassingen van de belastingregelingen binnen het Koninkrijk om ook filialen van buiten Bonaire, Sint Eustatius en Saba gevestigde B.V.'s en N.V.'s te gaan belasten die nu in het geheel geen opbrengstbelasting betalen (branch remittance tax).

artikel I, onderdelen B & I: invoering fiscale eenheid ABB

Deze maatregel ziet het bestuurscollege als een welkome aanvulling voor organisaties en bedrijven die met heffing van algemene bestedingsbelasting op interne transacties worden geconfronteerd. Het bezitsvereiste van een moedermaatschappij die alle aandelen in een

dochtermaatschappij moet bezitten, is wel te beperkt. Graag zou het bestuurscollege zien dat de fiscale eenheid mogelijk is bij belangen vanaf 25%, zodat ook organisaties en bedrijven die met zijn tweeën, drieën of vieren participeren daarvan gebruik kunnen maken. Het bestuurscollege ziet samenwerking juist als een belangrijke sleutel in de verdere ontwikkeling van de eilandeconomie.

artikel I, onderdeel C: ABB-vrijstelling lokale producenten toeleveranciers landbouw

Het bestuurscollege is verheugd dat de suggestie in de gezamenlijke reactie van 30 juli 2024 op het Belastingplan BES eilanden 2025 om lokale producenten die toeleveranciers van de agrarische sector zijn gelijk te behandelen met import van buiten Caribisch Nederland is opgevolgd in het voorontwerp van de Fiscale verzamelwet BES eilanden 2027. Onder meer het feit dat lokaal geproduceerd diervoeder straks zonder ABB kan worden geleverd, kan bijdragen aan de hoognodige verlaging van de kosten van levensonderhoud, verbetering van de zelfvoorzienendheid en bestrijding van de armoede. Ook de verduidelijking dat de faciliteiten voor aquacultuur en hydrocultuur beschikbaar zijn, wordt toegejuicht.

artikel I, onderdeel D: OVB-vrijstelling landbouwgrond

Van het voorstel om geen overdrachtsbelasting te heffen bij de overdracht van landbouwgronden wordt door het bestuurscollege neutraal kennisgenomen. Het thans vigerende beleid is namelijk om landbouwgronden in eigendom van het openbaar lichaam Bonaire alleen als huurgrond ter beschikking te stellen en er bestaat geen wens om dit beleid te wijzigen. In de praktijk zal deze vrijstelling vermoedelijk dus weinig worden toegepast in Bonaire.

Het bestuurscollege ziet liever dat in de sfeer van overdrachtsbelasting maatregelen worden getroffen die zijn gericht op het bestrijden van problemen op de woningmarkt, zoals een progressieve tariefstructuur met een vrijstelling aan de voet. Door een vrijstelling aan de voet zouden koopwoningen aan de onderkant van de markt zonder overdrachtsbelasting kunnen worden overgedragen, zodat starters een eerlijke kans krijgen. Door de progressieve tariefstructuur is een geleidelijke opbouw mogelijk naar duurdere objecten en kan een gelijkblijvende belastingopbrengst worden gerealiseerd. Met het toepassen van een progressieve tariefstructuur met een vrijstelling aan de voet kunnen deze doelen wellicht worden nagestreefd zonder onderscheid te maken tussen verschillende soorten onroerende zaken en verschillende soorten belastingplichtigen, hetgeen de overdrachtsbelasting in de praktijk anders weer ingewikkelder zou maken.

artikel I, onderdelen E, J & K: boete- en strafbepaling verzamelloonstaat/derdenopgaaf
Hierop heeft het bestuurscollege geen opmerkingen.

artikel I, onderdeel F: inhoud dwangschrift

Hierop heeft het bestuurscollege geen opmerkingen.

artikel I, onderdelen G & H (deel 1): dwangschriften per post

Onder verwijzing naar de algemene bekendheid dat de postbezorging te wensen overlaat, is het onbegrijpelijk dat wordt voorgesteld om dwangschriften per post te mogen gaan bezorgen. De aanhoudende problemen met de postbezorging worden beschreven in het onderzoeksrapport 'Marktverkenning postconcessie Caribisch Nederland' van het Economisch Bureau Amsterdam van 7 maart 2025, waarin onder meer wordt geconcludeerd tot het niet voldoen van de kwaliteit van de postbezorging, en tot een verwachte verdere verslechtering van de businesscase van de postconcessie: *"Er is sprake van regelmatige en majeure overschrijdingen van de maximale overkomstduur, mede als gevolg van:*

- *Het ontbreken van straatnamen en postcodes, waardoor de postbezorging wordt bemoeilijkt;*
- *De kleine schaal van de lokale postmarkten, waardoor het niet haalbaar is om vitale bedrijfsprocessen te automatiseren en veel werkzaamheden handmatig worden uitgevoerd;*
- *De geografische uitdagingen en dure en onregelmatige luchtverbindingen tussen de eilanden die zorgen voor logistieke uitdagingen."*

[...] De businesscase van de postconcessie Caribisch Nederland verslechterd als gevolg van teruglopende volumes in de postmarkt.

Nu de concessiehouder al grote moeite heeft om de huidige poststromen deugdelijk te verwerken, is het uitermate onwenselijk om de in het invorderingsproces zo cruciale dwangschriften toe te vertrouwen aan de postbezorging.

Het gebeurt nu vaak dat belastingschuldigen voor het eerst op de hoogte raken van het bestaan van een aanslag door betekening van een dwangschrift door een belastingdeurwaarder, waarna geregeld blijkt dat de aanslag onterecht of onjuist is en met een verschoonbare termijnoverschrijding in bezwaar of ambtshalve wordt verminderd. Het is natuurlijk geen efficiënt proces om een belastingdeurwaarder hiervoor in te zetten, maar het overhevelen van de uitvaardiging van dwangschriften naar de postdienst is de wereld op zijn kop. Als de aanslag en de aanmaning met de post al niet zijn aangekomen, voegt een dwangschrift per post niets toe en zal de belastingschuldige met alle gevolgen van dien nóg later in het invorderingsproces, voorafgaand aan de tenuitvoerlegging van het dwangschrift, op de hoogte raken. Het voorgestelde artikel 8.48a waarin wordt vereist dat vóór de tenuitvoerlegging van een ter post bezorgd dwangschrift eerst nog een hernieuwd bevel tot betaling moet worden betekend, neemt dat bezwaar niet weg: de schulden kunnen in de tussentijd gewoon oplopen en als de aanslagen wel terecht zijn, maar niet eerder ontvangen, brengt dit een oplossing verder weg.

De termijnen die worden voorgesteld, zoals de fictieve betekendingsdatum van per post bezorgde dwangschriften twee dagen na de datum van de terpostbezorging en de termijn van een hernieuwd bevel tot betaling van twee dagen, zijn bovendien onrealistisch.

Voor een efficiënter, maar ook klantvriendelijker invorderingsproces kunnen beter andere maatregelen worden overwogen, zoals het per aangetekende brief met ontvangstbewijs verzenden van aanmaningen en herhaalde pogingen om telefonisch (met nummerherkenning vanaf een direct toestelnummer dat rechtstreeks kan worden teruggebeld) of per sms contact op te nemen met de belastingschuldige indien na het verstrijken van de aanmaningstermijn geen betaling heeft plaatsgevonden of verzoek tot een betalingsregeling is gedaan.

Het bestuurscollege verzoekt het ministerie van Financiën met klem om in het definitieve wetsvoorstel geen bepalingen op te nemen om dwangschriften per post te kunnen laten bezorgen.

artikel I, onderdeel H (deel 2): stilhouden motorrijtuig

Tegen deze voorgestelde maatregel heeft het bestuurscollege geen principieel bezwaar, mits wordt gewaarborgd dat dit in de uitvoering geen extra druk legt op de reeds overbelaste opsporingsambtenaren waardoor dit ten koste zal gaan van veiligheidstaken. Het bestuurscollege is bezorgd dat dit toch tot problemen gaat leiden en is benieuwd hoe de autoriteiten dit in de praktijk voor zich zien.

artikel II: aanpassing in regeling voor gehuwden in inkomstenbelasting

Het bestuurscollege is niet bekend met problemen met artikel 20, vijfde lid van de Wet inkomstenbelasting BES waarvan wordt voorgesteld om te laten vervallen.

artikel III, onderdeel A: technische update loon kinderen

Hierop heeft het bestuurscollege geen opmerkingen.

artikel III, onderdeel B: aanpassing gebruikelijkloonregeling

In de Belastingplannen 2024 en 2025 is de gebruikelijkloonregeling op diverse punten verzwakt, zonder rekening te houden met de gevolgen voor kleine, meewerkende ondernemers met een B.V. of N.V. die een opgeteld netto-inkomen van loon en winstuitdeling genieten dat minder is dan de Nibud-minimumvoorbeeldbegrotingen. Hier is in de gezamenlijke reactie van 30 juli 2025 op het Belastingplan BES eilanden 2025 en in de parlementaire behandeling veel aandacht aan besteed, maar helaas zonder succes.

Een hoger gebruikelijk loon leidt, vanwege de hogere belastingdruk op loon dan op winst, per saldo tot een netto-inkomensachteruitgang voor deze ondernemers. De wettelijke normbedragen zijn in korte tijd drastisch toegenomen van USD 14.000 in 2023 tot USD 42.746 in 2025. Hiermee is miskend dat er een substantiële groep kleine, meewerkende ondernemers met een B.V. of N.V. bestaat in een uitvoerend beroep, zoals schoonmaakbedrijven, autowassers, kleine (onder)aannemers en klusbedrijven, bakkers, taxibusjes, kleinschalige horeca, zwembadonderhoud, tuinonderhoud en kappers; nog daargelaten dat de tegenbewijsregeling waarmee een loon onder het normbedrag kan worden gehanteerd voor de netto-inkomenspositie van deze kwetsbare groep ongunstiger is geworden door de verzwaring van 70% van het vergelijkingsloon in 2023 naar 90% in 2024 en 100% van het vergelijkings-

loon in 2025. Het lijkt alsof ondanks de gevraagde aandacht hiervoor in de gezamenlijke reactie en in de parlementaire behandeling nog steeds niet wordt gezien dat met de verzwarende van de gebruikelijkloonregels niet alleen rijke, succesvolle ondernemers worden geraakt, maar juist ook de onderkant van het MKB.

Het tegenargument van het ministerie van Financiën dat een werknemer over het inkomen dat geheel uit loon bestaat meer belasting moet betalen dan een ondernemer die over een deel van het inkomen als winstuitkering ook onder een lager tarief valt, kan en mag niet worden gebruikt om een ondernemer die met het netto-inkomen aan de onderkant zit zwaarder te belasten. Als de wens is om de werknemer en de ondernemer gelijk te behandelen, maar beide onvoldoende inkomen hebben om rond te komen, moet de ondernemer niet verder omlaag worden geduwd, maar zouden zowel de werknemer als de ondernemer beiden juist een hoger netto-inkomen moeten krijgen tot minimaal boven de hoogste Nibud-minimumvoorbeeldbegrotingen.

De stapeling van de verzwarende van de gebruikelijkloonregeling en de verhoging van het opbrengstbelastingtarief op winstuitdelingen in 2024 en 2025, heeft rekenkundig voor de bedoelde groep kleine, meewerkende ondernemers tot forse netto-inkomensachteruitgangen geleid, ondanks de verhogingen van de belastingvrije som. De Centraal Dialoog doet momenteel onderzoek naar de omvang van deze groep op het eiland en de eerste resultaten zijn dat dit wel degelijk een substantiële groep is, zeker als ook de daarin werkzame werknemers en andere leden van het huishouden van deze ondernemers en werknemers worden meegeteld. Bij eventueel toekomstige koopkrachtmaatregelen moeten ook - een realistische samenstelling - van de netto-inkomens van kleine, meewerkende ondernemers met een B.V. of N.V. worden meegenomen.

Er zijn signalen dat de tegenbewijsregeling om een lager loon te hanteren dan de normbedragen vaak niet wordt gebruikt vanuit angst voor naheffingen en de bewijslast, en het ervaren gebrek aan een laagdrempelige mogelijkheid tot afstemming van de hoogte van het gebruikelijk loon. Vanuit dit perspectief is het positief dat in het wetsontwerp van de Fiscale verzamelwet BES eilanden 2027 wordt voorgesteld een halt toe te roepen aan de exponentiële stijging van het normbedrag. Het bestuurscollege pleit echter voor het naar beneden bijstellen van het normbedrag, bijvoorbeeld naar eenmaal de belastingvrije som en voor het introduceren van een laagdrempelige afstemmingsmogelijkheid met de Belastingdienst/Caribisch Nederland en actieve voorlichting over de tegenbewijsregeling.

Bovendien is de gebruikelijkloonregeling, niet in de laatste plaats door de aanhoudende stroom aan wijzigingen, complex en onoverzichtelijk geworden. Een criterium van 70% van het vergelijkingsloon voor alle gebruikelijk lonen - ongeacht of die boven of onder het normbedrag liggen - met één reëel normbedrag en verder geen bewijslastnormen, zou al moeilijk genoeg zijn in de praktijk en voor de Belastingdienst/Caribisch Nederland nog steeds de mogelijkheid openlaten om te bewijzen dat een hoger gebruikelijk loon moet worden gehanteerd en daarover na te heffen.

artikel III, onderdeel C: eindheffing dienstauto doorlopend afwisselend in gebruik van meerdere werknemers

De voorgestelde introductie van eindheffing over dienstauto's die doorlopend afwisselend door meerdere werknemers worden gebruikt is facultatief ("door de inhoudingsplichtige aangewezen loon ter zake van een personenauto"), dus werkgevers mogen ook kiezen voor de huidige regeling. De voorgestelde introductie van eindheffing over dienstauto's die doorlopend afwisselend door meerdere werknemers worden gebruikt, onderstreept vooral de complexiteit van de huidige praktijk. De veel strakkere regels omtrent privégebruik van dienstauto's op de BES-eilanden ten opzichte van Europees Nederland werken in de praktijk beklemmend. Niet alleen het OLB ervaart deze knelpunten, maar ook andere grote werkgevers met een aanzienlijk wagenpark lopen hier structureel tegenaan. De facultatieve eindheffing zoals nu gepresenteerd, biedt hiervoor geen structurele oplossing. Daarom wordt een actieve dialoog voorgesteld om gezamenlijk te komen tot werkbare, evenwichtige regelgeving die beter aansluit bij de lokale praktijk en de belangen van zowel werkgevers als werknemers.

Hoogachtend,

Namens het Bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire,

De Gezaghebber,

de eilandsecretaris, *W. H. J. J.*

Cc: Eilandsraad en Afdeling JAZ.